

Hiina välispoliitilised trendid 2016. aastal

Autor: *Oliver Ait*

Uue aasta saabudes on taaskord põhjust vaadelda Hiina välispoliitilisi trende ning neid mõjutavaid olulisemaid tegureid. 2015. aastal oli Hiina välispoliitiliselt väga aktiivne nii Hiina ümbruses kui ka globaalselt. Liidrid külastasid mitmeid riike, osalesid aktiivselt rahvusvaheliste institutsioonide mõjutamisel ning moodustamisel. Samal ajal teatati, et 2015. aasta kolmanda kvartali majanduskasv langes 6.9 protsendi tasemeni ja tuli tõdeda et nii madalat majanduskasvu Hiinas ammu nähtud. Kartuseid majanduse jahtumise osas on lisanud ka Shanghai aktsiaturu äkiline langus nii möödunud aastal kui ka kohe 2016. aasta esimestel päevadel. Samal ajal ollakse lõpusirgel uue majandusarengu plaani koostamisega aastateks 2016-2020, milles rõhutatakse teatud majandusharude eelisarendamise olulisust ning majandusmudeli reformimist liikudes sisetarbimise ja teenuste osakaalu suurendamise suunas. Siseriiklikult on liikunud edasi Xi Jinpingi poolt veetud korrupsiooni vastane kampaania ning võim on koondunud samm sammult üha rohkem ühe inimese kätte, mis on omakorda mõjutanud juba aastaid tagasi rõhutatud reformimisplaane.

Mõnes mõttes tuleb samas tunnistada, et Hiina on vaatamata majanduskeskkonna jahtumisele tuleviku osas optimistlikult meelestatud. Alates 2002. aastast on kolmel Partei Kongressil (aastatel 2002, 2007 ja 2012) rõhutatud, et Hiina jaoks kehtib „strateegilise võimaluse periood“ (战略机遇期). See tähendab, et teoreetiliselt peaks aastani 2020 (see periood langeb kokku ka president Xi Jinpingi ametis oleku ajaga) olema Hiina positsioneeritud nii poliitiliselt kui ka majanduslikult soodsas (välis)keskkonnas, et keskenduda oma riigi arengule ning realiseerida riigi potentsiaali (大有作为). Kontseptsiooni kasutatakse tihti ametlikes kõnedes ning võib öelda, et on aluseks poliitikaplaneerimisele. Probleemid majanduses ning erinevad globaalsed riskikolded on viimasel ajal tõstatanud küsimuse, kas Hiina ikka on jätkuvalt soodsas rahvusvahelises ja siseriiklikus positsioonis või peaks praegust situatsiooni ümber defineerima?

Planeerides järgmist viisaasakuplaani aastateks 2016-2020 (十三五), on Partei sellele vastuse andnud. Xi Jinping on kinnitanud, et nii riigi siseselt kui väliselt on strateegilise võimaluse

periood jätkuvalt jõus. Partei usub, et vaatamata rahvusvahelistele probleemidele on rahu (和平), areng (发展), koostöö (合作) ja ühine kasu (共赢) jätkuvalt globaalsed trendid. Siseriiklikult ei ole majandusareng tasakaalus (发展不平衡), majandus on suur, kuid mitte tugev (大而不强) ning riik seisab vastamisi keskmise sissetuleku lõksu probleemiga (中等收入陷阱), kuid amal ajal on rakendamata inimressurssi palju, turul on arenguruumi ning hetkel on võimalus majanduse restruktureerimiseks.¹ See tähendab, et Hiina on vähemalt aastani 2020 nii poliitilisi kui majanduslikke samme astudes riskialdis ning valmis võimalustest haarama, kujundades aktiivselt riigi välis- ja sisekeskkonda. Ning see mõtteviis on „*framework*“, millest riigi erinevad strateegiad ka edaspidi lähtuvad.

Partei suuvoodriks olev ajaleht Xinhua rõhutas aasta alguses lisaks „Hiina unistuse“ realiseerimise eesmärgile, loomingulisele ning *win-win* põhimõttele baseeruvale diplomaatiale kahte ringi välispoliitikas. Esiteks „naabruskonna diplomaatia“ (周边外交) olulisus, mida rõhutati juba 2013. aasta oktoobris ning see tähendab diplomaatilise tähelepanu suunamist peamiselt Aasiasse.² Trend on jätkunud ning 2015. aastal olid pooled presidendi külastused Hiina naabruskonda jäävatesse riikidesse.

Kesk-Aasiast on saamas Pekingi jaoks aina olulisem regioon ning usun, et 2016. aastal otsib Hiina võimalusi, et nii Moskva kui ka Shanghai Koostöö Organisatsiooni riikidega dialoogi tekitada. Möödunud aastal tõusis Hiina jõud nii kaubanduslikult kui ka investeringute osas Kesk-Aasias ning seda mõistagi Venemaa arvelt. Hiina on aktiivselt edasi minemas oma „Siiditee“ initsiatiiviga, milles Kesk-Aasia mängib nii kaubandusliku, infrastruktuuri kui ressursside seisukohalt olulist rolli, kuna Hiina üritab neisse riikidesse eksportida oma majandusmudelit. Nõrgenev majanduskeskkond loodusressurssidele toetuvates riikides on väljakutse Hiinale, kes näeb neis riikides nii koostööpartnerit kui ka turgu. Kesk-Aasia sotsiaalne stabiilsus on mitmes mõttes Hiinale oluline, kuna kasvavalt on oluliseks muutunud regiooni roll terrorismiga võitlemise seisukohalt, eriti arvestades see ala piirdub Hiina pindalalt ühe suurima provintsi, Xinjangiga. Potentsiaalselt kasvav ISISe mõju regioonis on Hiinale probleemiks, eriti arvestades, et turvalisuse garanteerimise seisukohalt toetutakse Kesk-Aasias Venemaa ressurssidele (kuigi Shanghai Koostöö Organisatsiooni raames on viidud läbi kõiki riike kaasavaid õppuseid). Seetõttu muutub suhe Venemaaga piirkonnas aina olulisemaks, kuna üheaegselt ollakse nii konkureerivas ja ka koostööd nõudvas situatsioonis. Venemaa ja Hiina vahel on sõlmitud Euraasia Majandusühenduse ja Siiditee vahelist tegevust koordineeriv leping, et arendada loodusressursside, kiirrongide, lennuühenduste jms osas koostööd. Seda kõike kahe riigi vahelise „kõikehõlmava strateegilise koostööpartneri“ suhte raamistikus.

---

¹ http://www.qstheory.cn/dukan/qs/2015-12/31/c_1117608438.htm

² http://news.xinhuanet.com/english/2016-01/05/c_134980392.htm

Samuti on regionaalse ja rahvusvahelise diplomaatia seisukohalt oluline Lõuna Hiina meri, kuna lahenduseni territooriumi jagamise osas lähemale jõutud ei ole ning erinevate huvidega riike on arvukalt. Tõenäoline on, et konfliktid Lõuna Hiina meres jätkuvad jõu demonstreerimise eesmärgil, kuid suuremaid sõjalisi kokkupõrkeid üritatakse vältida. Samuti usun, et Ida Hiina meres jätkuvalt lahendamata Senkaku/Diaoyu saarte situatsiooni esile ei kiputa tõstma ning Jaapaniga otsitakse pigem stabiilse kooseksisteerimise võimalust. Märk sellest on ka Hiina-Jaapani-Korea vaheliste kõneluste toimumine.

Teiseks ringiks on „Hiina ühendamine maailmaga“ ja inimkonna ühise saatuse (人类命运共同体) rõhutamine välispoliitikas. Sisuliselt tähendab see aktiivsemat osalemist rahvusvahelistes institutsioonides (ÜRO, ASEAN, kliimaläbirääkimised), kuid ka uute institutsioonide loomist (Aasia Infrastruktuuri Pank, Siiditee ning kasvavalt FTAAP ehk Free Trade Area of the Asia Pacific, mis on Hiina vastus DPP-le). Hiina otsib kindlasti lähedasi ning stabiilseid suhteid mitmete Euroopa riikidega, nagu näitavad Li Keqiangi Prantsusmaa ning ELi külastused ning Xi Jinpingi Inglismaa ülivõrdes kirjeldatud (超级国事访问) väisamine. Tõenäoliselt loodetakse aktiivsemalt arendada majandussuhteid ning ühendada Siiditee projekti erinevate projektidega Euroopas. Huvitavaks näiteks on siin „Made in China 2025“ (中国制造2025) plaani ning Saksamaa „Industry 4.0“ koostöö³, potentsiaalne Junckery fondi ja Hiina Siiditee finantseerimisplatvormide ühendamine või ka KIE 16 pluss 1 formaadi edasiarendamine.

Hiina on mitmete globaalsete probleemide osas leidnud ka rahvusvaheliselt ühise keele, vaatamata meetodilistele erinevustele, kuidas neid probleeme lahendada. Üheks näiteks on Põhja-Korea, mis valmistab nii Hiinale kui ümbruskaudsetele riikidele probleeme, teiseks on globaalne terrorism. Hiina Kesk-Aasiale ning Xinjiangile fokuseeritud tegevustele ning sõnavõttudele on hakatud andestavamalt vaatama kasvava ISISe tegevuse valguses Hiinaga piirnevatel aladel. Hiina kodanikud on langenud terrorismiohvriks ning hiinlaseid on üritatud värvata terroritegevusse⁴, mis tahes tahtmata tõmbab riigi erinevate konfliktide keskmesse ning Lähis Ida võib Hiinalt hakata nõudma suuremat tähelepanu.

Paradoksaalsel kombel tõlgendub 2016. aasta tõenäoliselt välispoliitiliselt aktiivseks ja julgeks aastaks Hiina jaoks sõltumata sisemajanduslikust olukorrast, kuna varasemalt on kasutatud ära koduste probleemide maskeerimiseks kriisikollete ülessoojendamist naabruskonnas, kuigi üldises pildis otsitakse poliitilist stabiilsust majandussuhete stabiilsuse eesmärgil.

---

³ http://www.qstheory.cn/dukan/qs/2015-12/31/c_1117609412.htm

⁴ <http://www.independent.co.uk/news/world/asia/isis-has-started-recruiting-in-china-with-a-song-in-mandarin-a6766721.html>